

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansallinen lainsäädäntö

Kansallinen lainsäädäntö

Saksa

Saksan liittotasavalta on demokraattinen liittovaltio, jossa on perustuslaki. Perusoikeudet ja demokraattisen perustuslaillisen liittovaltion periaatteet ovat Saksan perustuslain keskeinen ydin. Perustuslain noudattamista valvoo liittovaltion perustuslakituomioistuin (Bundesverfassungsgericht).

Oikeuslähteet

Saksan perustuslaissa (*Grundgesetz*) määritetään Saksan liittotasavallan oikeus- ja arvojärjestelmän puitteet. Siinä vahvistetaan erityisesti perusoikeudet ylimpinä ohjaavina periaatteina

valtion ja sen ylimpien elinten perusrakenne ja olennaiset rakenteelliset periaatteet

periaatteet, joilla Saksan liittopäivien (*Bundestag*) vaalit käydään

vapailla vaaleilla valittujen liittopäivien jäsenten asema ja oikeudet

liittopäivien organisaatio ja työskentelytavat

liittoneuvoston tehtävät ja organisaatio (osavaltioiden osallistuminen lainsäädäntö- ja hallintotyöhön liittovaltion tasolla)

liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädäntö- ja hallintovallan jakautuminen

oikeuslaitoksen perusperiaatteet.

Oikeudellisten välineiden lajit – kuvaus

Saksan lainsäädännön keskeiset kirjalliset oikeuslähteet ovat perustuslaki, lait, asetukset ja määräykset.

Lait

Aineellisessa mielessä laki on abstrakti ja yleinen sääntö, jolla on ulkoinen vaikutus, kun taas muodollisesti laki on toimivaltaisten lainsäädäntöelinten perustuslaillisen menettelyn mukaisesti antama oikeussääntö.

Saksa on **liittovaltio, jossa on 16 osavaltiota (*Bundesland*)**. Saksassa sovelletaan siis **liittovaltion lainsäädäntöä** koko liittovaltion alueella ja **osavaltion lainsäädäntöä** vain asianomaisessa osavaltiossa. Jokaisella osavalttiolla on oma perustuslakinsa, ja osavalttiolla on myös liittovaltion perustuslailla säädettyissä rajoissa valta antaa lakeja sekä asetuksia ja määräyksiä.

Liittovaltion ja osavaltioiden **lainsäädäntövaltuuksista** säädetään yksityiskohtaisesti perustuslaissa. Osavaltioilla on lainsäädäntövalta siltä osin kuin sitä ei ole siirretty liittovaltiolle perustuslaissa. Liittovaltion keskeiset lainsäädäntövaltuudet luetellaan perustuslain 71–74 §:ssä. Perustuslain eri osissa säädetään myös muista liittovaltion lainsäädäntövaltuuksista.

Liittovaltion yksinomainen lainsäädäntövalta

Liittovaltion yksinomaisen lainsäädäntövallan piiriin kuuluvilla aloilla osavaltioilla on valta antaa lainsäädäntöä vain, kun ne valtuutetaan liittovaltion lailla nimenomaisesti tekemään niin (perustuslain 71 §).

Perustuslain 73 §:n mukaan liittovaltiolla on yksinomainen lainsäädäntövalta muun muassa seuraavilla aloilla: kaikissa ulkopoliittisissa asioissa, puolustusasioissa (myös siviiliväestön suojelemisessa), kansalaisuutta koskevissa asioissa, liikkumisvapaudessa, passiasioissa, osoitteenmuutos- ja henkilöliikennelaitosasioissa, maahanmuuttoasioissa, maastamuutto- ja luovutusasioissa, valuutta- ja raha-asioissa, tulli- ja kauppa-alueen yhtenäisyyttä koskevissa asioissa, ilmailukenneasioissa, liittovaltion ja osavaltioiden välistä rikospoliisiyhteistyötä koskevissa asioissa sekä ase- ja räjähdelainäädännössä.

Rinnakkainen lainsäädäntövalta

Rinnakkaisen lainsäädäntövallan aloilla osavaltioilla on oikeus antaa lainsäädäntöä edellyttäen, että liittovaltio ei käytä lainsäädäntövaltaansa samalla alalla (perustuslain 73 §). Rinnakkainen lainsäädäntö kattaa muun muassa seuraavat alat: siviilioikeus, rikosoikeus, tieliikenneoikeus, yhdistysoikeus, ulkomaalaisten oleskelu- ja sijoittautumisoikeus, talousoikeus, työoikeus, sosiaaliturva-oikeus ja tietyt kuluttajansuojan liittyvät seikat. Perustuslain 74 §:ssä rinnakkaisen lainsäädäntövallan piiriin kuuluviksi luetelluilla tietyillä aloilla liittovaltiolla on oikeus antaa lainsäädäntöä vain, mikäli koko liittovaltion kattava sääntely on kansallisen edun vuoksi välttämätöntä yhtenäisten elinolojen aikaansaamiseksi koko liittovaltion alueella tai oikeudellisen ja taloudellisen yhtenäisyyden ylläpitämiseksi.

Asetukset

Asetus on abstrakti ja yleinen sääntö, jolla on ulkoinen vaikutus ja jonka toimeenpanovallan käyttäjä antaa asianmukaisen lakisäätteen valtuutuksen perusteella.

Määräykset

Määräys on abstrakti ja yleinen säännös, jonka julkisoikeudellinen oikeushenkilö voi antaa käyttämällä sille laissa annettua itsemääräämisoikeutta, ja se vaikuttaa oikeushenkilöön kuuluviin tai sen toimivallan alaisuuteen kuuluviin henkilöihin.

Tapaoikeuden ja oikeuskäytännön asema

Kirjallisten oikeuslähteiden lisäksi on **kirjoittamattomia oikeuslähteitä**, kuten kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt ja tapaoikeus. Oikeuskäytäntö ei periaatteessa ole oikeuslähde, vaikka sillä on käytännössä tärkeä rooli. Vain tietyistä liittovaltion perustuslakituomioistuimen päätöksistä tulee lainvoimaisia.

Kansainväliset oikeuslähteet ja Euroopan unionin oikeus

Perustuslain 25 pykälässä annetaan erityisasema kansainvälisen oikeuden yleisille säännöille kansallisessa oikeusjärjestyksessä – perustuslain 25 pykälän ensimmäisen virkkeen mukaan ne ovat osa liittovaltion oikeutta ja perustuslain 25 pykälän toisen virkkeen mukaan lakeihin nähden ensisijaisia.

Kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt sijoittuvat kansallisessa säädöshierarkiassa siis perustuslain ja lakien väliin.

Perustuslain 59 pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan liittovaltion lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia asioita koskevat kansainväliset sopimukset edellyttävät toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntää liittovaltion lakina, jotta niitä voidaan soveltaa kansallisella tasolla. Näin ollen niillä on myös (ainoastaan) liittovaltion lain asema kansallisessa oikeusjärjestyksessä.

Unionin lainsäädäntö

Tietyt perustuslailliset määräykset koskevat Saksan osallistumista EU:n toimintaan (perustuslain 23 §) ja muita tapauksia, joissa suvereniteettioikeudet siirretään hallitustenvälisille elimille (perustuslain 24 §) kansainvälisillä sopimuksilla.

Unionin primaarioikeutta sovelletaan Saksassa perustuslain 23 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti tarvittavan hyväksymislain nojalla. Suoraan sovellettavia unionin sekundäärilainsäädäntöön perustuvia säädöksiä (kuten asetuksia) sovelletaan Saksassa eli kansallisella tasolla tällä perusteella suoraan, kun taas sellaisia sekundäärilainsäädäntöön perustuvia säädöksiä, jotka on ensin saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä (kuten direktiivit),

aletaan soveltaa Saksassa vasta, kun kansalliset täytäntöönpanosäädökset on hyväksytty. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden soveltaminen on ensisijaista silloin, kun kansallinen oikeus on ristiriitaista, mikä johtaa samalla vaatimukseen siitä, että kansallista oikeutta on tulkittava ristiriitaisuuksien vähentämiseksi unionin oikeuden mukaisesti, mikäli tulkinnan varaa on.

Tärkeimmät säädökset

Valtio-oikeus

Saksan liittotasavallan perustuslaki (GG) – englanninkielinen käännös

Saksan perustuslakituomioistuinta koskeva laki (BVerfGG) – englanninkielinen käännös

Yksityisoikeus

Siviililaki (BGB) – englanninkielinen käännös

Siviiliprosessilaki (ZPO) – englanninkielinen käännös

Kauppaoikeus

Kauppalaki (HGB) – englanninkielinen käännös

Osakeyhtiölaki (AktG) – englanninkielinen käännös

Rajavastuuyhtiöitä koskeva laki (GmbHG) – englanninkielinen käännös

Hallinto-oikeus

Hallinto-oikeuslaki (VwGO) – englanninkielinen käännös

Hallintomenettelylaki (VwVfG)

Rikosoikeus

Rikoslaki (StGB) – englanninkielinen käännös

Rikosprosessilaki (StPO) – englanninkielinen käännös

Normihierarkia

Kansallisen normihierarkian **huipulla** on **perustuslaki**. Se on kaikkien muiden kansallisten oikeuslähteiden yläpuolella. **Perustuslaki** on Saksan koko oikeusjärjestelmän perusta. Jokaisen Saksassa annetun oikeussäännöksen on oltava sekä muodollisesti että aineellisesti perustuslain mukainen. Perustuslain 20 §:n 3 momentissa säädetäänkin, että perustuslaillinen järjestys velvoittaa lainsäädäntövaltaa ja että laki ja oikeus velvoittavat toimeenpano- ja tuomiovaltaa. Lisäksi lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovallan käyttäjiä velvoittavat erityisesti perustuslain 1–19 §:ssä säädetty perusoikeudet, jotka ovat välittömästi sovellettavaa oikeutta (1 §:n 3 momentti). Perustuslain etusijan varmistaa viime kädessä liittovaltion perustuslakituomioistuin. Ainoastaan liittovaltion perustuslakituomioistuin voi kumota parlamentin perustuslain vastaisen lain.

Perustuslain 79 §:n 2 momentin mukaan perustuslakia voidaan muuttaa vain liittopäivien (Bundestag) jäsenten kahden kolmasosan enemmistöllä ja liittoneuvoston (Bundesrat) äänten kahden kolmasosan enemmistöllä. Osavaltiot osallistuvat liittoneuvoston välityksellä liittovaltion lainsäädäntö- ja hallintotyöhön sekä Euroopan unionia koskeviin asioihin. Muutamia **perustuslain tärkeimpiä kohtia** – esimerkiksi liittovaltion jakamista osavaltioihin, osavaltioiden periaatteellista osallistumista lainsäädäntöprosessiin ja 1–20 §:ssä säädettyjä periaatteita – **ei ole mahdollista muuttaa** lainkaan (79 §:n 3 momentti, ns. **ikuisuuslauseke** (*Everigkeitsklausel*), jolla taataan perustuslain tiettyjen keskeisten valtiosääntöoikeudellisten peruspäätösten muuttumattomuus). **Kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt** sijoittuvat perustuslain sekä liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädännön väliin. Niihin kuuluvat kansainvälinen tapaoikeus ja kansainvälisen oikeuden yleiset periaatteet, mutta ei kansainvälinen sopimusoikeus. Perustuslaissa säädetään nimenomaisesti, että kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt ovat oleellinen osa liittovaltion lainsäädäntöä ja etusijalla liittovaltion lainsäädäntöön nähden ja luovat välittömästi oikeuksia ja velvollisuuksia liittovaltion alueella asuville henkilöille (25 §). Näihin kansainvälisen oikeuden yleisiin sääntöihin, joilla on oikeusvaikutusta yksilöihin (siis yksilöä suojeleviin sääntöihin), kuuluvat erityisesti velvoittavaan kansainväliseen oikeuteen luettavat ihmisoikeudet, asianmukaisen oikeussuojan takaaminen ulkomaalaisille ja erityissääntö, jonka mukaan luovuttavan ulkovallan suostumus henkilön luovuttamiseen rajoittaa rikosoikeudellista menettelyä.

Tavalliset **lait** ovat perustuslain alapuolella. **Liittopäivät hyväksyy ne yhdessä liittoneuvoston kanssa**. Lakiehdotuksia liittopäiville voivat antaa liittovaltion hallitus, liittoneuvosto tai liittopäivät (poliittinen ryhmä tai vähintään 5 prosenttia jäsenistä). Perustuslaissa määritetään tapaukset, joissa lain lopullinen hyväksyminen liittopäivillä edellyttää **liittoneuvoston** hyväksyntää (nykyisin tällaisia tapauksia on noin 38 prosenttia kaikista laeista liittoneuvoston verkkosivustolla julkaistujen tilastojen mukaan). Muissa liittopäivien hyväksymissä laeissa liittoneuvostolla on oikeus vain vastustaa liittopäivien antamaa lakiehdotusta, ja liittopäivät voi puolestaan hylätä vastalauseen. Jos liittopäivät ja liittoneuvosto ovat erimielisiä, voidaan nimetä yhteinen lakiehdotuksia tarkasteleva valiokunta (niin kutsuttu sovitteluvaliokunta), johon kuuluu yhtä monta jäsentä sekä liittopäiviltä että liittoneuvostosta (nykyisin 16 jäsentä kummastakin). Sovitteluvaliokunnan tehtävänä on laatia ehdotuksia, joilla yksimielisyys saataisiin aikaan, mutta se ei voi tehdä itse päätöksiä liittopäivien ja liittoneuvoston puolesta.

Asetukset (*Rechtsverordnung*) sijoittuvat lakien alapuolelle, ja niitä voivat antaa liittohallitus (*Bundesregierung*), liittovaltion ministeri tai osavaltion hallitus (*Landesregierung*). **Määräykset** taas sijoittuvat asetusten alapuolelle, ja niitä voi antaa julkisoikeudellinen elin (esimerkiksi kunta).

Lainsäädäntömenettely

Saksan liittotasavallassa **lainsäädäntötyö** on maan parlamenttien tehtävä. **Saksan liittopäivät** on tärkein lainsäädäntöelin. Se **tekee päätökset** – liittoneuvoston kanssa – **kaikista laeista, jotka kuuluvat liittovaltion toimivaltaan**.

Saksan liittovaltiojärjestelmässä **osavaltioilla** on huomattavasti valtion toimivaltaa, ja siksi myös **liittoneuvosto** osallistuu **lainsäädännön antamiseen**. Kaikki lait annetaan liittoneuvostolle äänestettäväksi, ja liittoneuvosto voi saada jotkin lakiehdotukset jopa hylättyä, jos kyse on hyväksymistä edellyttävistä laista.

Lainsäädäntöaloite

Valtaosan lakiehdotuksista ja esityksistä laatii **liittohallitus**. Keskeisenä hallintoa ohjaavana elimenä sillä on eniten kokemusta lainsäädännön täytäntöönpanosta ja suoraa tietoa siitä, mitä uusia säädöksiä käytännössä tarvitaan.

Ehdotuksia uusiksi laeiksi voivat tehdä muutkin tahot kuin liittohallitus. Myös **liittoneuvostolla** on oikeus tehdä lakiehdotuksia.

Yhtä lailla **liittopäivien edustajat** ja **poliittiset ryhmät** voivat tehdä liittopäiville ehdotuksia uusiksi laeiksi tai nykyisten lakien muutosehdotuksia.

Lakiehdotuksista keskustellaan, ne käsitellään ja niistä äänestetään liittopäivillä laissa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Liittohallituksen tai liittoneuvoston tekemät aloitteet

Jos **liittohallitus** haluaa tehdä lakiehdotuksen tai muuttaa nykyistä lakia, liittokanslerin on ohjattava lakiehdotus ensin **liittoneuvostolle**.

Liittoneuvostolla on tämän jälkeen yleensä kuusi viikkoa aikaa esittää lakiehdotuksesta **huomautuksensa**, joihin hallitus voi vuorostaan vastata kirjallisesti.

Tämän jälkeen liittokansleri vie lakiehdotuksen ja liittoneuvoston esittämät huomautukset liittopäivien käsiteltäviksi. **Talousarviolaki** (*Haushaltsgesetz*) on **poikkeus** tästä menettelystä: sitä koskevat lakiehdotukset toimitetaan yhtä aikaa liittoneuvostolle ja liittopäiville.

Vastaavaa menettelyä sovelletaan, kun liittoneuvosto tekee lakialoitteen. Kun liittoneuvoston jäsenten enemmistö on äänestänyt lakiehdotuksen puolesta, lakiehdotus menee ensin liittohallitukselle, joka liittää siihen huomautuksensa tavallisesti kuuden viikon kuluessa. Tämän jälkeen lakiehdotus toimitetaan liittopäiville.

Liittopäivien jäsenten tekemät aloitteet

Myös liittopäivien edustajat voivat tehdä aloitteita lakiehdotuksista: aloitteen tekemiseen tarvitaan **vähintään yksi poliittinen ryhmä tai vähintään viisi prosenttia liittopäivien jäsenistä**.

Näin tehtyjä lakiehdotuksia ei tarvitse toimittaa ensin liittoneuvostolle. Tästä syystä hallitus esittää erityisen **kiireelliset lakiehdotukset** liittopäivien poliittisten ryhmien kautta.

Lakiehdotuksen käsittely ja lain hyväksyminen

Lakiesityksen jakelu

Ennen kuin lakiehdotusta voidaan käsitellä liittopäivillä, se on toimitettava ensin liittopäivien puhemiehelle ja kirjattava hallinnossa.

Tämän jälkeen se jaetaan kaikille liittopäivien ja liittoneuvoston jäsenille ja liittovaltion ministeriöille joko paperimuodossa tai pääsääntöisesti sähköisesti.

Kun lakiehdotus on otettu **täysistunnon asialistalle**, prosessin ensimmäinen vaihe on ohi. Seuraavaksi lakiehdotus voidaan **esitellä virallisesti** liittopäivillä.

Kolme käsittelyä täysistunnossa

Lakiehdotuksista keskustellaan liittopäivien täysistunnossa **kolme kertaa**. Näitä keskusteluja kutsutaan **käsittelyiksi**.

Ensimmäisessä käsittelyssä käydään keskustelua vain, jos tästä on sovittu vanhimpien neuvostossa (*Ältestenrat*; liittopäivien erityinen toimeenpanoelin) tai jos jokin poliittinen ryhmä on sitä pyytänyt. Useimmiten näin tapahtuu silloin, kun lakihanke on erityisen ristiriitainen tai yleisesti erittäin kiinnostava.

Ensimmäisen käsittelyn päätavoite on nimetä **yksi tai useampi valiokunta** käsittelemään lakiehdotusta ja valmistelemaan sitä toista käsittelyä varten. Tämä tehdään vanhimpien neuvoston antamien suositusten perusteella.

Jos nimetään useampia valiokuntia, yhdestä valiokunnasta tulee päävastuussa oleva valiokunta, jolloin se on vastuussa menettelyn etenemisestä. Muilta valiokunnilta pyydetään lausunnot lakiehdotuksesta.

Lainsäädäntötyö valiokunnissa

Yksityiskohtainen lainsäädäntötyö tehdään pysyvässä valiokunnissa, joihin kuuluu jäseniä kaikista poliittisista ryhmistä. Valiokunnan jäsenet tutustuvat aineistoon ja keskustelevat siitä kokouksissaan. Myös asiantuntijoita ja eturyhmien edustajia voidaan kutsua julkisiin kuulemisiin.

Valiokunnissa tehtävän työn ohella poliittiset ryhmät muodostavat **työryhmiä**, joissa tarkastellaan asiaan liittyviä kysymyksiä ja määritetään ryhmien kantoja.

On tavallista, että poliittisten ryhmien väliin syntyy valiokunnissa kytköksiä. Suurin osa lakiehdotuksista saadaan tarkistettua enemmän tai vähemmän perusteellisesti hallituspuolueiden ja oppositiopuolueiden poliittisten ryhmien yhteistyössä.

Valiokuntakäsittelyn päätyttyä **päävastuussa oleva valiokunta** esittää **täysistunnolle mietinnön** valiokuntakäsittelyn kulusta ja tuloksista. Sen antama **päätössuositus** on seuraavaksi käytävän täysistunnon toisen käsittelyn perusta.

Keskustelu toisessa käsittelyssä

Ennen toista käsittelyä kaikille jäsenille annetaan painettuna julkaistu **päätössuositus**. Jäsenet valmistautuvat siis keskusteluun huolellisesti. Poliittiset ryhmät yhtenäistävät kantojaan vielä omissa kokouksissaan ennen keskustelua esiintyäkseen yhtenäisenä rintamana toisessa käsittelyssä, joka on julkinen.

Yleiskeskustelun jälkeen kaikkia lakiehdotukseen sisältyviä säännöksiä voidaan käsitellä yksitellen. Yleensä täysistunto siirtyy kuitenkin suoraan äänestämään lakiehdotuksesta kokonaisuutena.

Kuka tahansa liittopäivien jäsenistä voi esittää **muutosehdotuksia**, jotka käsitellään välittömästi täysistunnossa. Jos täysistunto hyväksyy muutoksia, lakiehdotuksesta on painettava uusi versio, joka on jaettava jäsenille ennen kolmatta käsittelyä. Tätä menettelyä voidaan kuitenkin typistää läsnä olevien jäsenten kahden kolmasosan suostumuksella. Tällöin kolmas käsittely voidaan aloittaa välittömästi.

Äänestäminen kolmannessa käsittelyssä

Kolmannessa käsittelyssä jatketaan keskustelua vain, jos poliittinen ryhmä tai vähintään viisi prosenttia liittopäivien jäsenistä sitä pyytää.

Yksittäiset jäsenet eivät voi enää tässä vaiheessa esittää muutosehdotuksia, mutta sen sijaan poliittinen ryhmä tai ryhmä, johon kuuluu 5 prosenttia liittopäivien jäsenistä, voi sellaisen esittää. Muutosehdotuksia voi tehdä vain toisessa käsittelyssä hyväksytyistä muutoksista.

Lopullinen äänestys pidetään **kolmannen käsittelyn** päätteeksi. Kun liittopäivien puhemies pyytää äänestämään lakiehdotuksen puolesta, sitä vastaan tai tyhjää, jäsenet äänestävät nousemalla seisomaan.

Kun lakiehdotus on saanut tarvittavan enemmistön liittopäivien täysistunnossa, **se toimitetaan liittoneuvostolle lakina**.

Liittoneuvoston hyväksyntä

Liittoneuvoston kautta **osavaltiot** osallistuvat kaikkien lakien säätämiseen. Niiden **osallistumisoikeudet** on määritetty tarkasti.

Liittoneuvosto ei voi tehdä muutoksia liittopäivien hyväksymään lakiin. Jos se ei kuitenkaan hyväksy lakia, se voi kutsua **sovitteluliittoneuvoston** koolle.

Sovitteluliittoneuvostossa on yhtä monta jäsentä liittopäiviltä ja liittoneuvostosta.

Joidenkin lakien, joita kutsutaan ns. **hyväksymistä edellyttäväksi laeiksi** (*Zustimmungsgesetz*), yhteydessä liittoneuvoston hyväksyntä on pakollinen. Tällaisia lakeja ovat esimerkiksi ne, joilla osavaltiot velvoitetaan suorittamaan rahamääräisiä etuuksia kansalaisille tai jotka koskevat osavaltioiden hallintovastuuta.

Ns. **vastustettujen lakien** (*Einspruchsgesetz*) yhteydessä liittopäivät voi antaa lain tulla voimaan, vaikka sovitteluliittoneuvostossa ei olisi päästy asiasta yksimielisyyteen. Se edellyttää kuitenkin liittopäivien uutta äänestystä, josta on saatava tulokseksi määränemmistö.

Lisätietoja on Saksan [liittopäivien](#) ja [liittoneuvoston](#) verkkosivuilla.

Lain antaminen, julkaiseminen ja voimaantulo

Kun liittopäivät ja liittoneuvosto ovat hyväksyneet lakiehdotuksen, ehdotuksen on käytävä läpi vielä muutamia vaiheita ennen voimaantuloa.

Hyväksytty laki painetaan ja toimitetaan liittokanslerille ja asiasta vastaavalle ministerille, jotka allekirjoittavat sen.

Tämän jälkeen laki toimitetaan liittopresidentille allekirjoitettavaksi. Liittopresidentti tutkii, onko laki annettu perustuslain mukaisesti ja ettei siinä ole perustuslain kanssa ilmeisessä ristiriidassa olevia kohtia. Sen jälkeen liittopresidentti allekirjoittaa lain ja määrää sen julkaistavaksi liittovaltion virallisessa lehdessä (*Bundesgesetzblatt*).

Tällöin laki on varsinaisesti annettu. Jos laissa ei mainita tiettyä voimaantulopäivää, laki tulee voimaan automaattisesti 14. päivänä siitä päivästä, jona sen sisältävä liittovaltion virallinen lehti julkaistaan.

Eri oikeuslähteitä koskevien ristiriitojen ratkaiseminen

Perustuslaissa säädetään myös tilanteesta, jossa liittovaltion ja osavaltioiden lait ovat ristiriidassa. Perustuslain 31 §:ssä säädetään perussäännöstä, jonka mukaan "liittovaltion laki voittaa osavaltion lain". Tätä periaatetta sovelletaan ristiriidassa olevien oikeussäännösten hierarkkisesta asemasta riippumatta siten, että esimerkiksi liittovaltion asetus on ensisijainen osavaltion perustuslakiin nähden.

Ristiriitoja voidaan ratkaista myös keskenään ristiriidassa olevien oikeussäännösten hierarkkisen aseman perusteella. Kun määritetään muodollisesti samanarvoisten oikeussäännösten välistä suhdetta, otetaan tarvittaessa huomioon säädöksen erityisluonne (*lex specialis*) tai säädösten säätämisen ajallinen järjestys (*lex posterior*).

Oikeusalan tietokannat (linkkeineen)

[Gesetze im Internet -sivusto](#)

Liittovaltion oikeusministeriö ja liittovaltion oikeusvirasto julkaisevat lähes kaiken voimassa olevan liittovaltion lainsäädännön internetissä. Kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat käyttää sivustoa maksutta. Lakeja ja asetuksia on mahdollista tarkastella sellaisina kuin ne kulloinkin ovat voimassa.

Liittovaltion oikeusministeriön dokumentointikeskus konsolidoi niitä jatkuvasti.

Saksankieliset oikeussäännökset ovat vapaasti käytettävissä kaikissa tarjolla olevissa tiedostomuodoissa. Internetissä julkaistavat lakitekstit eivät ole virallisia versioita lakitekstistä. Vain liittovaltion virallisen lehden paperiversiossa julkaistava lakiteksti on virallinen.

Onko tietokannan käyttö maksutonta?

Kyllä.

Millä kielillä se on saatavilla?

Oikeussäännökset ovat saatavilla saksaksi. Saatavilla on kuitenkin lukuisia [englanninkielisiä käännöksiä](#).

Mitkä ovat hakukriteerit?

1. Otsikkohaku

Tietokannassa voi tehdä haun, joka on rajattu kaikkien saatavilla olevien säädösten pitkässä tai lyhyessä otsikossa oleviin sanoihin ja virallisiin lyhenteisiin.

Hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

2. Kokotekstihaku

Kaikista saatavilla olevista lakiteksteistä voi tehdä myös hakusanahaun. Myös tässä hakutavassa hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

Oikeuskäytäntö internetissä

Liittovaltion oikeusministeriö ja liittovaltion oikeusvirasto julkaisevat internetissä Saksan perustuslakituomioistuimen, liittovaltion ylimpien tuomioistuinten sekä liittovaltion patenttitoimituksen tiettyjä ratkaisuja (alkaen vuodesta 2010). Kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat käyttää sivustoa maksutta.

Ratkaisut on anonymisoitu, ja ne julkaistaan pääsääntöisesti lyhentämättöminä. Tietokantaa päivitetään joka päivä.

Ratkaisut ovat vapaasti käytettävissä kaikissa tarjolla olevissa tiedostomuodoissa.

Onko tietokannan käyttö maksutonta?

Kyllä.

Millä kielillä se on saatavilla?

Ratkaisut ovat saatavilla saksaksi.

Mitkä ovat hakukriteerit?

1. Yksinkertainen haku

Vakiohaun (ns. yksinkertainen haku) avulla voi tehdä kokotekstihaun kaikista kansalaispalvelussa julkaistuista ratkaisuksista. Käyttäjän antamat hakukriteerit kohdennetaan mahdollisuuksien mukaan tiettyyn metadataan, ja kirjoitustavat standardoidaan. Hakusanat (hakukriteerit) näytetään haun suorittamisen jälkeen hakulomakkeen alapuolella hakutulosten kanssa. Käytettävissä on syöttökenttä, johon voi syöttää kaikenlaisia konkreettisia hakukriteerejä samaan tapaan kuin internetin hakukoneissa.

Hakukone näyttää mahdollisia tuloksia luettelossa jo hakusanaa syötettäessä. Kun käyttäjä alkaa syöttää hakukriteeriä, järjestelmä näyttää tekstimuotoisia ja muita hakusanoja automaattisesti syntyvässä ehdotusluettelossa, josta hakusanat voi poimia suoraan hakunäkymään. Järjestelmä tunnistaa kirjoitusvirheet ja näyttää ne. Pikahaku tulkitsee syötettyä tietoa ja tarjoaa vaihtoehtoisia kirjoitustapoja ehdotusluettelossa (ns. tarkoititko tätä -toiminto).

Järjestelmä yhdistää syötetyt hakusanat toisiinsa und-sanalla (und = ja), joten käyttäjän ei tarvitse kirjoittaa sitä. Peräkkäin syötettyjen hakukriteerien leikkausjoukkohaku tehdään automaattisesti. Käyttäjä voi muodostaa yhdistäviä tai poissulkevia joukkoja haetuista asiakirjoista syöttämällä operaattorit ODER (tai) ja OHNE (ilman). Hakukriteerien syöttöjärjestys säilyy hakusananäkymässä. ODER- ja OHNE-operaattorien perusteella tehdyt yhdistämiset näkyvät hakusanaluettelossa korostettuina.

2. Tarkennettu haku

Tarkennetun haun avulla eri hakukriteerejä voi yhdistää toisiinsa kaikkien asiakirjojen avulla.

Tarkennetun haun voi tehdä kokotekstihaun lisäksi metatietohakuna, joka perustuu seuraaviin hakukriteereihin:

Tuomioistuin

Säädös

Päivämäärä

Diaarinumero/ECLI

Verwaltungsvorschriften im Internet -sivusto

Liittohallitus ja juris GmbH ovat toteuttaneet Saksan sisäministeriön johdolla yhteishankkeen, jonka myötä internetiin on asetettu saataville kattava tietokanta. Se sisältää liittovaltion ylimpien viranomaisten ajankohtaiset hallintomääräykset, ja kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat käyttää tietokantaa maksutta. Tietokanta sisältää ns. eläviä asiakirjoja, eli liittovaltion viranomaiset päivittävät tietokannassa olevia asiakirjoja jatkuvasti. juris GmbH voi päivittää tarkistettavina olevia ja uusia hallintomääräyksiä milloin tahansa.

Hallintomääräykset eivät ole oikeussäännöksiä. Hallintomääräykset ovat hallinto-organisaation laatimia abstrakteja ja yleisiä säännöksiä, joita hierarkiassa ylempänä olevat hallintoelimet tai esihenkilöt voivat antaa hierarkiassa alempana oleville viranomaisille tai virkahenkilöille. Niiden tarkoituksena on määrittää hallinnon organisointi ja toimintatavat. Lisätietoja yksittäisistä hallintomääräyksistä on sen liittovaltion ministeriön [verkkosivuilla](#), jonka vastuualueeseen määräyksellä säädelty asiakokonaisuus kuuluu.

Onko tietokannan käyttö maksutonta?

Kyllä.

Millä kielillä se on saatavilla?

Hallintomääräykset ovat saatavilla saksaksi.

Mitkä ovat hakukriteerit?

1. Otsikkohaku

Tietokannassa voi tehdä haun, joka on rajattu kaikkien saatavilla olevien hallintomääräysten pitkässä tai lyhyessä otsikossa oleviin sanoihin ja virallisiin lyhenteisiin. Hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

2. Kokotekstihaku

Kaikista saatavilla olevista lakiteksteistä voi tehdä myös hakusanahaun. Myös tässä hakutavassa hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

Liittovaltion ja osavaltioiden oikeusportaali

Liittovaltion oikeusministeriö ja osavaltioiden viranomaiset asettavat lakitekstejä saataville internetiin, ja kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat tutustua niihin. Tarjolla olevat tiedot ovat osittain maksullisia. Myös käytettävät hakukriteerit poikkeavat osittain tavanomaisista kriteereistä.

Muita oikeusalan tietokantoja

Liittovaltion virallinen lehti (Bundesgesetzblatt)

Liittovaltion virallinen lehti julkaistaan painettuna versiona ja sähköisenä versiona, joka on saatavana osoitteessa <https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav>
Painettu versio on sitova versio.

Saksan virallinen lehti (Bundesanzeiger)

Saksan virallinen lehti julkaistaan sähköisesti, ja se on saatavana seuraavassa osoitteessa: <https://www.bundesanzeiger.de/pub/de/amtlicher-teil>
Sähköinen versio on sitova versio.

Parlamentin työn dokumentointi- ja tietojärjestelmä

Päivitetty viimeksi: 05/05/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.